

een stadswandeling



de Praagse metro is op zichzelf al een attractie

Praag, 'de Gouden Mijl'. Onze wandeling begint aan de oostzijde van de Praagse Burcht, Prazský Hrad, bij metrostation Malostranská [1]. Bij deze halte stoppen ook de stadsbussen en de trams. Met andere woorden: je bent hier niet alleen. De oude slottrap [2], van 98 treden leidt naar de Burcht. Om in de Burcht te komen moeten we eerst de twee wachters passeren. In de negende eeuw was hier al een bolwerk. Deels van hout met een aardwal. In de eeuwen daarna is de Burcht geworden tot wat hij nu is: een ommuurd complex van paleizen, kerken en torens.

Na de wachters gaan we de poort door. Dan, rechtsaf het Gouden Straatje oftewel Zlatá uličká [5] (voor het Gouden Straatje moet tegenwoordig trouwens entree worden betaald). Dit voorvoegsel zlatá, dat goud betekent, zullen we nog vaak tegenkomen in Praag, dit vanwege het verguldsel dat te zien is op de paleizen, huizen en kerktorens. Eén blik echter in dit steegje en het is duidelijk dat hier vroeger niet de rijken woonden. Deze huisjes zijn in de 16^e eeuw tegen de vestingmuur gebouwd en het verhaal gaat dat hier alchemisten probeerden goud te maken. Daaraan ontleent het straatje zijn naam. Een illustere bewoner van dit straatje was de Tsjechische - maar Duitstalige - schrijver Franz Kafka. Hij heeft kort gewoond op nummer 22. Als het erg druk is in het straatje, is het wel prettig te weten dat het ook een achteruitgang heeft: je komt dan weer bij de Zwarte Toren uit.

Op het platform valt een koperen kunstwerk uit 1994 van



kunstwerk 'Parable with skull' bij de Zwarte Toren [3]

Jaroslav Róna op: Parable with skull. Het kost niet veel moeite om hier enkele ongemakkelijke associaties bij te krijgen. Na het kunstwerk is een trapje rechts, dat gaan we af. Het binnenhof waar we nu op staan wordt begrensd door de romaanse Zwarte Toren [3], waar nu een café in gevestigd is, en vroeger een gevangenis. Rechts staat het Burggravenpaleis [4] dat nu een speelgoedmuseum is. Toepasselijke behuizing, want het gebouw lijkt inderdaad wel opgebouwd uit blokken. We verlaten het binnenhof via de hoofduitgang en gaan naar rechts.

Wij gaan dieper de Burcht in. Rechts op de hoek staat de St. Joris Basiliek [6]. Het is een van oorsprong romaanse kerk, 10^e eeuws. Het is een mooie kerk om te zien vanwege de warme kleuren gecombineerd met de witte torens. De invloed van de barokvernieuwingen is beperkt gebleven.

De St. Joris is een kerk die letterlijk in de schaduw staat van wat het hoogtepunt is van de Burcht: de St. Vituskathedraal [7]. De grootste en hoogste kerk van Praag. We naderen hem van de achterzijde. Zo komt hij goed uit. Karel IV gaf in de 14^e eeuw opdracht tot de bouw van deze gotische kathedraal. De hof-architect Peter Parler is ook de maker van twee andere imposante bouwwerken die we later tegen komen, namelijk de Karelsbrug en de Týnkerk. Er is tot 1929 gewerkt aan de voltooiing van de St. Vitus. Feitelijk werd er in het jaar 926 al de basis voor deze kerk gelegd, zodat we met recht kunnen spreken van een Millennium Dôme.



mozaïk van Mucha in de St. Vituskathedraal [7]

Wat opvalt aan de buitenkant zijn de steunberen hoog op het gebouw die de kapellen, het koor en het middenschip bij elkaar moeten houden. Een noviteit destijds. Dat moet je als architect ook maar weten te verkopen. Helemaal als de klant koning is. Het mozaïek boven een van de toegangspoorten beeldt het laatste oordeel uit. In de kerk maken de haast eindeloos repeterende bogen van het dakgewelf, en de imponerende afmetingen van het middenschip elke bezoeker klein. Een invloed van de 20^e eeuw zien we in de gebrandschilderde ramen. Eén ervan - links - is gemaakt door de Tsjechische Jugendstilkunstenaar Alfons Mucha. Rechtsachter in de kerk bevindt zich in een afgeschermd ruimte de kapel van de heilige koning Wenceslas, in Tsjechië Václav genoemd. Zijn tombe wordt omringd door prachtig 14^e eeuws mozaïk en 16^e eeuwse schilderijen. In het achterste gedeelte van de kerk zijn onder andere het St. Vitusaltaar, de relikwieënkapel en het hoofdaltaar te zien.

Het grote gebouw dat het burchthof omarmt is het Koninklijk Paleis [8]. Dit paleis was in 1618 het toneel van de beroemde '2^e Praagse Defenestratie'. Defenestreren is: het uit het raam gooien van een persoon, en hopen dat hij de landing niet overleeft. Hier betrof het twee koninklijk gezinde ambtenaren die door protestanten beentje werden gelicht. De éne bron beweert dat de twee defenestranten het hebben overleefd omdat ze op een mestvaalt landden, de andere zegt dat ze enkel een nat pak haalden in de slotgracht.



het Burchtplein met Burcht en Aartsbisschoppelijk paleis [9]

Wij verlaten het plein door de poort en belanden op het 2 burchthof. We zouden het haast vergeten: de Burcht wordt ook nog steeds gebruikt als ambtsetel van de president.

We verlaten de Burcht weer via de wachters en komen op het door paleizen omgeven Burchtplein. Kijk nog even achterom: dan zie je de 'strijdende giganten' met knots en dolk boven de wachters. De wachters worden ieder uur afgelost, om 12.00 uur gaat dat met veel ceremonieel vertoon gepaard.

Het Burchtplein heeft grandeur omdat de adel graag hun paleizen bouwde in de buurt van de macht. Hier rondom het Burchtplein staan er al vijf, het Sternbergpaleis niet meegerekend, want dat staat net op de tweede rang. Maar het herbergt wel de Nationale Galerie. Praag heeft veel paleizen, het kost dan soms ook wel moeite om bij elk paleis 'paf' te staan. Het witte gebouw rechts is het Aartsbisschoppelijk paleis [9]. Er is nogal wat aan dit paleis gesleuteld. Gebouwd in de renaissance, verbouwd in de barok en het pronkt sinds 1765 met een rococo voorzijde.

Links zien we het paleis Salm. De Salmpjes zijn niet thuis zo te zien. Daarnaast staat het Schwarzenbergpaleis [10]. Geen barok dit keer maar renaissance. Prachtige voorkant. Het is bewerkt met sgraffito. Dit is een techniek die te vergelijken is met etsen. De kunstenaars krasten hierbij een gedeelte van de bovenste kalklaag weg zodat de andere kleuren steen zichtbaar werden. In dit geval zwart.



het aardige straatje Nový Svet 'by night'

In het plantsoentje in het midden van het plein staat de Mariazuil [11]. Deze is hier uit dankbaarheid geplaatst omdat Praag in de 18^e eeuw grotendeels gespaard is gebleven voor de pest. De naam van de kunstenaar: Brokoff. Eén van de bekendste barokbeeldhouwers van Praag.

We lopen verder naar het Toscanapaleis [12]. Werd eind 17^e eeuw gebouwd, maar kreeg pas zijn huidige naam een eeuw later toen het eigendom werd van de Toscaanse adel.

Wij gaan rechts de Kanovnická in. De muur die zo mooi versierd is met sgraffiti, is van het Martinizpaleis [13]. Afgebeeld zijn enkele Bijbelse taferelen. Dhr. Martiniz was in 1618 één van de gedefenestreerden.

De straat volgend zien we in de bocht de witte St. Johannes Nepomukkerk [14]. Johannes Nepomuk was plaatsvervanger van de bisschop, en was dus verbonden aan de hofkerk: de St. Vitus. Hij is in 1393 door koning Wenceslas IV opgeofferd in een conflict dat deze met de kerk had. Nepomuk is vastgebonden van de Karelsbrug geworpen en verdronken. In de paar eeuwen daarna is hij van martelaar tot één van de bekendste heiligen geworden.

We slaan nu linksaf, het aardige straatje Nový Svet in, en weer links. Na de onderdoorgang ligt links het bedevaartsoord het Loretaheiligdom [15]. Het Loreta is in feite een gebouw om een gebouwtje. De sierlijke barokke buitenkant is ontworpen door de bekende architect Dientzenhofer, midden 18^e eeuw. Het binnen-



Mariazuil [11] met het Toscanepaleis [12] op de achtergrond

hof heeft een kruisgang die de moeite waard is. De plafonds zijn met zorg - monnikenwerk - geschilderd. En elke heilige heeft achter glas z'n eigen kapel. Midden op de binnenplaats staat een soort replica van het huisje dat volgens de overlevering van Maria is geweest. Casa Santa. Een heilig huisje dus, naar Italiaans idee. Het 'huisje' heeft een rijk versierde buitenkant maar is binnen vrij sober gehouden. In de schatkamer van het Loreta trekt merkwaardig genoeg het plafond allereerst de aandacht. Het lijkt wel een verzameling lege golvende melkflessen. De schatten liggen hier veilig achter glas: zilveren wijnbokalen, relikwieën, kroontjes, gouden en zilveren schalen en een monstrans bezet met duizenden diamantjes. Voor de niet-katholieken: het vaatwerk dat gebruikt wordt om de hostie te tonen bij bijzondere gelegenheden, dat heet monstrans. De klokken van het carillon komen uit Amsterdam en zijn op het hele uur te horen.

In het Cernín [16] is nu het Ministerie van Buitenlandse Zaken gevestigd. De bouw van dit strenge paleis - de voorzijde is 150 meter lang - begon eind 17^e eeuw door graaf Czernin - met een 'z' in z'n naam - en is voortgezet door z'n kinderen en kleinkinderen. Uiteindelijk bleek het pand toch iets te megalomaan voor bewoning. Als je van zuilen houdt is dit je paleis: 30 stuks. We gaan links om het paleis heen en lopen over het pleintje Pohøelec schuin met de ventweg rechts omhoog. In de bocht is de toegangspoort tot het Strahovklooster [17]. Het Strahovterrein is een soort campus voor de kloosterlingen, alles



pronkstuk van het Strahov [17], een evangelie uit de 9^e eeuw

is aanwezig: kerk, brouwerij, bibliotheek, en nóg een kerk. Gelijk links na de ingang staat er al het kerkje St. Rochus. Het doet nu dienst als galerie. Interessanter wordt het in de tweede kerk, de Maria Hemelvaartkerk. De vele plafondschilderingen van Josef Kramolin zijn in een niet alledaags gedempt grijs/blauw uitgevoerd. Het geeft een wat rokerig effect. Het gebouw naast de kerk huisvest de bibliotheek, het hoogtepunt van het Strahov. In de ruimte voor de twee indrukwekkende leeszalen staat een aantal vitrines met daarin een curieus allegaartje. Om 'ns wat te noemen: wel 'ns een jonge Dodo gezien?

En dan nu de boeken. De eerste leeszaal heet de Filosofische zaal. Achttien rijen boeken boven elkaar, twee rijen dik, verdeeld over begane grond en galerij. Deze bibliotheek is imposant door de enorme hoeveelheid zeldzame incunabelen, boeken en handschriften. De planken zijn met goud afgezet, de balustrade kunstig bewerkt en het plafond heeft een prachtig fresco. Een detail: in de gang zijn enkele boeken met mos versierd. De tweede leeszaal heet de Theologische Zaal. Deze zaal is wat ouder en nederiger van formaat. Hier trekt het weelderig versierde plafond de meeste aandacht. Op de gang ligt in een vitrine het pronkstuk van het Strahov: een evangelie uit de 9^e eeuw. Als we de bibliotheek verlaten houden we de kerk aan de rechterhand.

Het kloosterterrein verlaten we bij het panoramapunt. Hier gaan we rechtsaf. We volgen het pad langs de perenboomgaarden. Bij de splitsing rechts aanhouden tot aan de mediterrane trap



gietijzeren paaltjes op het Kleine Zijdeplein

[18]. Die gaan we af.

Ga je de trap óp, dan kom je bij een groots bouwwerk genaamd de Hongermuur [19]. Gebouwd onder Karel IV. Het was een werkproject voor de bevolking die toen grote armoede leed. Deze muur loopt over de parkachtige Petřínheuvel. De toren die boven de bomen uitsteekt, het kan zijn dat u steeds dacht: "waar ken ik die toch van?". Deze staalconstructie staat hier sinds 1891, heet Rozhledna [20] en is geïnspireerd op de Eiffeltoren.

De trap áf gaat over in de Vlašská. Die komt uit op een klein pleintje waaraan rechts het erg fraaie Lobkowitzpaleis [21] ligt. De Duitse ambassade is er nu in gevestigd. Door de poort is het mogelijk om een glimp te zien van deze vroegbarokke rijkdom. Tegenover de ambassades van de Verenigde Staten en Ierland bevindt zich een onderdoorgang. Daar gaan we in en komen dan op het befaamde Malostranské náměstí: het Kleine Zijdeplein. Tot de 17^e eeuw was dit het domein van de handelaren en marktkooplieden van de Kleine Zijde. Daarna was het *the place to be* voor de adel die er hun paleizen bouwde. De adel vertrok twee eeuwen later weer. Ze lieten de barokke en renaissance gebouwen achter. Maar eerst even wat kleins. Precies na de onderdoorgang staat een rij groene gietijzeren paaltjes. Ze hebben wel wat weg van soldaatjes. Deze sculptuur is gemaakt door Karel Nepřaš.

Het Kleine Zijdeplein wordt gedomineerd door de St.



Karelsbrug [26] met zicht op Malá Strana

Nicolaaskerk [22]. Het interieur van de kerk uit begin 18^e eeuw vormt een van de hoogtepunten van de Europese barok. Het is oogverblindend, noem het en het is er: in goud welteverstaan. En wat niet van goud is, is van marmer of ander duur materiaal. Het 1500 m² grote fresco op het plafond heeft als thema natuurlijk St. Nicolaas en er is door Johannes Kracker zo'n 8 jaar aan gewerkt. Een paar schilderijen bij het altaar zijn gemaakt door Josef Kramolin, bekend van het Strahov. Centraal bij het hoofdaltaar staat de vergulde St. Nicolaas zelf. Het goud lijkt haast van het orgel af te stromen, en het is helemaal beengeld. Buiten vallen de hoge groene koepel en bijbehorende toren op. De kerk is gebouwd door vader en zoon Dientzenhofer.

De gevels van de huizen aan het Kleine Zijdeplein, zijn allemaal de moeite van het bekijken waard. Ze hebben rustige barokinvloeden. Het pand met de zonnewijzer is het Sternbergpaleis.

Het Wallensteinpaleis [23] bevindt zich net achter dit plein. Voor de bouw van dit paleis in 1630 moesten zo'n 25 huizen wijken. Het paleis is ontworpen door Italiaanse architecten en is vooral groot. Interessanter is de tuin van het Wallenstein. Te bereiken via de straat Letenská. In de elegante tuin zijn replica's van beelden te zien van de Nederlandse beeldhouwer Adriaen de Vries. Onlangs is hij herontdekt en vergeleken met Michelangelo.

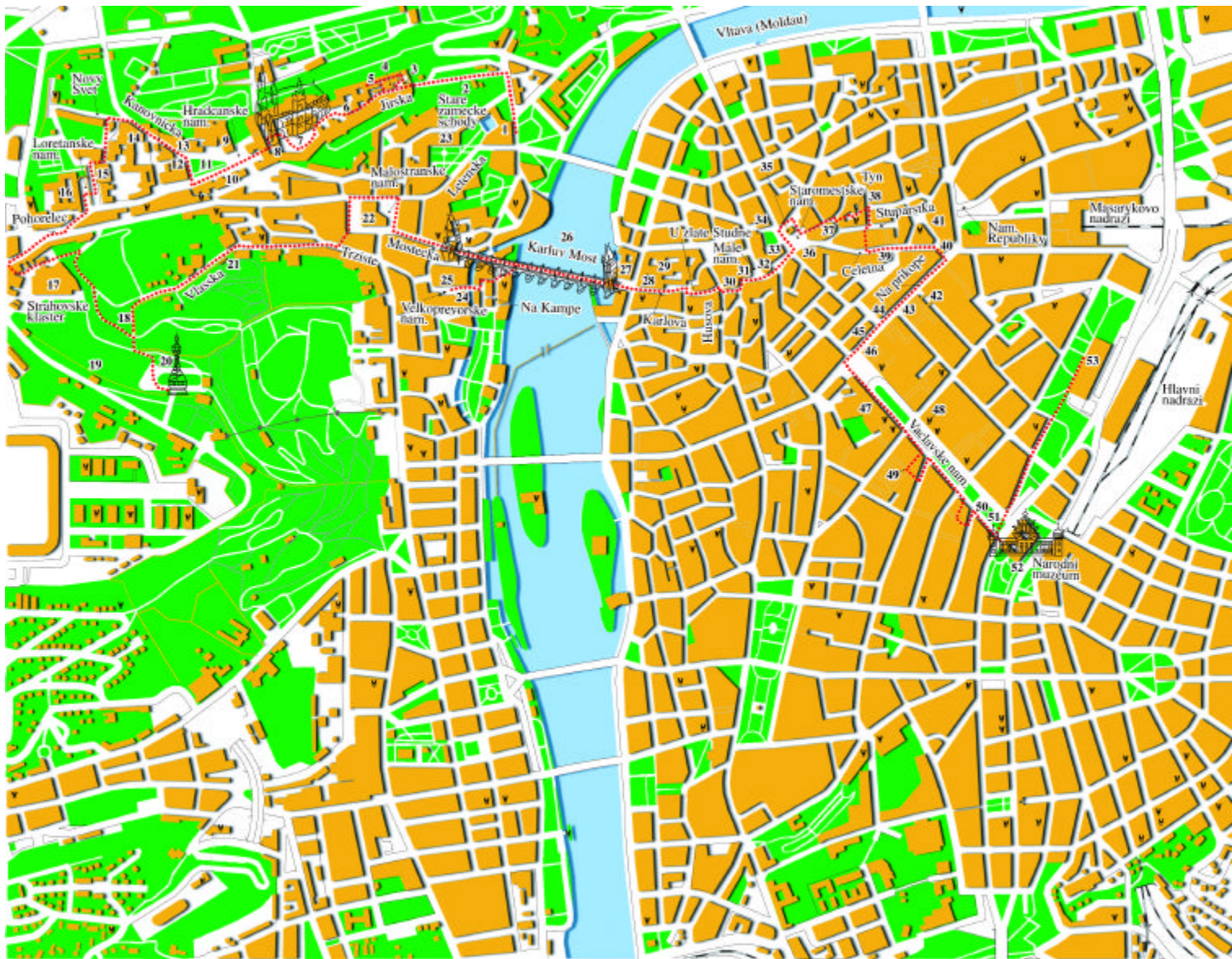


John Lennon graffitimuur [25]

We verlaten het plein via het straatje Mostecká, dat naar de most leidt. We gaan onder de bruggentoren door, maar voordat we de drukke brug opgaan is er nog het relatief rustige Kampa eiland. Om daar te komen gaan we na de poort links het trapje af. Het 2^e gewelf loopt over de Duivelsbeek (Ěrtovka) die Malá Strana van Kampa scheidt. We gaan het 3^e gewelf onderdoor. Dit pleintje heet Na Kampi en heeft een aardig ritme van boompje bankje boompje bankje. Op het plein is rechts een naamloos steegje dat voert naar het waterrad [24]. Net even over het bruggetje naast het rad is er een graffitimuur [25], met als thema John Lennon. Hij stond hier voor vrijheid, vrede en verandering. Onder z'n portret liggen bloemen en kaarsstompjes. Kampa biedt verder een parkachtige atmosfeer aan de rivier. Onze terugweg gaat langs de Duivelsbeek naar de trappen die weer de Karelsbrug [26] op gaan.

Op de plek waar in de vroege middeleeuwen al een gammele oeververbinding was, begon Karel IV in 1357 met de bouw van deze brug. Deze is pas in 1414 voltooid. De beelden zijn er pas in de barok op geplaatst. Te zien zijn enkele heiligen, wat Bijbelse figuren, koningen en, als enige met een bronzen beeld: Johannes Nepomuk.

Op het pleintje aan de overzijde van de Moldau staan twee kerken. De eerste is de St. Franciscuskerk [27]. Het is een intieme kerk met een barok altaar en in de koepel het fresco dat 'Het Laatste Oordeel' uitbeeldt. Dit was de eerste keer dat een kerk in Praag getooid werd met een koepel. De andere kerk is



- | | | | |
|-------------------------------|------------------------------|--------------------------------|--|
| 1. metrostation Malostranská | 15. Loreta | 29. Clementium | 43. La Chiesa della s. Croce |
| 2. oude slottrap | 16. Cernín | 30. Clam Gallaspaleis | 44. Myslbekgebouw |
| 3. zwarte toren | 17. Strahovklooster | 31. Firma V.J. Rott | 45. Jugendstil beeldhouwwerken |
| 4. Burggravenspaleis | 18. Mediterrane trap | 32. huis 'De Minuut' | 46. Koruna |
| 5. gouden straatje | 19. Hongermuur | 33. Oude Raadhuis | 47. Peterkahuis |
| 6. St. Jorissbasiliek | 20. Petrinská uitkijktoren | 34. St. Nicolaaskerk | 48. hotel Europa |
| 7. St. Vituskathedraal | 21. Lobkowitzpaleis | 35. Jan Husmonument | 49. Lucerna |
| 8. Koninklijk Paleis | 22. St. Nicolaaskerk | 36. Storchhuis | 50. Gedenkplaats slachtoffers communisme |
| 9. Aartsbisschoppelijk paleis | 23. Wallensteinpaleis | 37. Tynkerk | 51. Standbeeld St. Wenceslas |
| 10. Schwarzenbergpaleis | 24. Waterrad | 38. St. Jacobskerk | 52. Nationaal Museum |
| 11. Mariazuil | 25. John Lennon graffitimuur | 39. Huis met de zwarte Madonna | 53. Centraal Station |
| 12. Toscanapaleis | 26. Karelsbrug | 40. Kruittoren | |
| 13. Martinzpaleis | 27. St. Franciscuskerk | 41. Representatiehuis | |
| 14. St. Johannes Nepomukkerk | 28. St. Salvatorkerk | 42. Stenen 'luchtbruggen' | |

H = accommodatie



het neorenaissance pand van de Firma V.J. Rott [31]

de St. Salvatorkerk [28]. Onderdeel van het grote Clementium. Deze kerk heeft zich gehandhaafd door zo'n beetje alle stijlperiodes van 1600 tot 1800. Dus we zien renaissance plus nog wat barok en een enkel rococoversiering.

We gaan nu de drukke Karlova in. Rechts allerlei souvenir-winkeltjes met de befaamde Praagse marionetten, en links het Clementium [29]. Dat was oorspronkelijk, midden 16^e eeuw, het kloostercomplex van de Jezuïeten. Zij hadden hier een bibliotheek en een drukkerij. Nu is er onder andere de universiteitsbibliotheek in gevestigd. Het complex heeft vier vrij te bewandelen binnenhoven. De ingang is een kleine houten deur in een grote houten deur links in de Karlova.

De Karlova splitst zich bij het huis U Zlaté Studne. Inderdaad: goudversierd. Wij houden rechts aan. De dwarsstraat die de Karlova kruist heet de Husova. Daar staat het Clam-Gallaspaleis [30]. Te herkennen aan de indrukwekkende beelden die de poort flankeren. Ook dit barokke paleis, er is de hele 18^e eeuw aan gewerkt, heeft romaanse en gotische grondvesten.

De Karlova komt uit op een driehoekig pleintje: het Kleine Plein (Malé náměstí). Centraal staat hier de smeedijzeren pomp met fontein uit de 15^e eeuw. Opvallend is het neorenaissance pand van de Firma V.J. Rott [31]. Het pand is tot de nok toe beschilderd met Jugendstil-motieven. In dit geval de zogeheten vegetatieve, organische elementen. Langgerekt zodat het sier-



het renaissance hoekhuis 'De Minuut' [32]

lijk en inderdaad jeugdig en vrouwelijk oogt. De invloed van deze stijl is kort maar groot geweest in Praag. De Jugendstil in Praag had zijn bloei tussen 1895 en 1914. Deze stijl uitte zich niet zo zeer in nieuwe gebouwen, maar in nieuwe versieringen op reeds bestaande objecten.

Bij het huis met het torentje gaan we naar het Staroměstské náměstí, het Oude Stadsplein. Net als je dacht dat de pracht en praal van de Praagse barok nu wel 'ns op kon zijn, strekt zich hier een plein uit dat er juist nog een schepje bovenop doet. Het plein is omringd door zo'n 25 bezienswaardigheden. We lichten er een paar uit. Links staat het renaissance hoekhuis De Minuut [32], te herkennen aan de donkere sgraffittivoorstellingen die het hele pand bedekken. Twee huizen verder vermeldt een bronzen tekst op de muur dat sinds 1992 de gehele binnenstad door de Unesco is aangemerkt als cultureel werelderfgoed.

Het Oude Raadhuis [33] zelf trekt gelijk de aandacht vanwege de menigte mensen die zich hier elk heel uur verzamelt bij het Astronomische Uurwerk. Het attractieve mechaniek is gemaakt midden 15^e eeuw, en geeft niet alleen met veel verguldsel de dagen en maanden aan, maar ook de stand van zon en maan en de dierenriem. Het is een grappig gezicht om de 12 apostelen voorbij de twee luikjes te zien gaan. Het geheel houdt het midden tussen een draaiorgel en een poppenkast. De voorstelling wordt altijd afgesloten door de haan die een soort gekraai uitbrengt dat op de lachspieren werkt. De buitenkant is



Jan Hus monument [35] op het Staroměstské náměstí

een fraai staaltje van gotiek. De 70 meter hoge toren is van later datum dan het Raadhuis zelf en kan beklommen worden.

Als we om het Raadhuis heen lopen zien we daar de St. Nicolaaskerk [34]. Midden 18^e eeuw naar een ontwerp van Dientzenhofer gebouwd. Het is een rijke kerk geworden, zowel van binnen als van buiten. Dat mag opmerkelijk genoemd worden gelet op het kleine aantal zitplaatsen. Dat het nog steeds een levende kerk is, is te zien aan het columbarium. Gelijk bij binnenkomst rechts is een verzameling van honderden urnen. Elke urn z'n eigen glazen vitrine. De kerk wijkt aan de buitenkant iets af van de in Praag gangbare barokstijl: de torentjes, de sierlijkheid, de mediterrane kleuren. Binnen is de barok wat traditioneler, maar niet overdadig.

Midden op het Staroměstské náměstí staat het Jan Hus monument [35]. Gemaakt door Ladislav Saloun. Deze Jugendstil-beeldengroep is in 1915 geplaatst ter gelegenheid van de vijfhonderdste sterfdag van deze kerkhervormer en volksheld. Johannes Hus werd ca. 1370 geboren. Als theoloog was hij fel gekant tegen de aflaatpraktijken en pleitte voor een Bijbelvertaling in de landstaal, het Tsjechisch. Dit bezorgde hem grote populariteit bij het volk en bracht hem op gespannen voet met de Paus en het koningshuis. Uiteindelijk werd hij in 1415 tot de brandstapel veroordeeld. In Tsjechië wordt Hus nog altijd gezien als symbool voor het zoeken naar de waarheid en de rechtvaardigheid.



het Storchhuis [36] met Jugendstilbeschilderingen

Rechts van de Tynkerk staat het Storchhuis [36]. Hier vallen de Jugendstilbeschilderingen op die vrij traditioneel maar muzikaal van karakter zijn. De heilige Wenceslas te paard en een schrijvende monnik.

De ingang van de Tynkerk [37] bereik je via de zuilengalerij ervoor. De Tynkerk staat net achter het plein. Door zijn twee torens is het een van de meest karakteristieke kerken van Praag. De kleine torentjes op de torens zelf, fungeerden vroeger als uitkijkposten. Binnen blijken de oorspronkelijke gotiek en de later toegevoegde barok elkaar aardig aan te vullen. De dakbogen stammen nog uit de 14^e eeuw, de altaren en panelen uit de barok. De Tynkerk was in de 14^e eeuw de belangrijkste kerk van de Hussieten.

Achter de kerk ligt het Tynhof. Het smalle straatje links naast de kerk leidt er naar toe. Het hof was in de middeleeuwen al dé markt- en pleisterplaats.

We gaan het hof weer uit. Links staat de Jacobskerk [38]. Voordat de St. Vituskathedraal gebouwd was, was dit de hoogste kerk. Uiteraard een romaanse geboorte gehad, gevolgd door een gotische jeugd en de volwassenheid bracht hem bij elke pilaar een goudbewerkt barokaltaar: 21 stuks. Het orgel verdient zeker aandacht, en ook mooi zijn de 30 balkons.

Als we de kerk uitkomen, gaan we links de Malá Stupartská in, steken de dwarsstraat over, gaan de onderdoorgang in en we staan op de Celetná, hier linksaf. Wij gaan naar het Huis met de



U hybernú gezien vanuit het Obecní dum [41]

Zwarte Madonna [39]. Dit kubistische huis uit 1915 van de architect Josip Gocar staat op de hoek rechts. Het kubisme was een kunststroming die omstreeks 1910 begon in de schilderkunst. Het is eigenlijk wel merkwaardig dat het kubisme zo weinig navolging heeft gekregen in de bouwkunst, terwijl die zich er toch bij uitstek voor leent. Het lijnenspel en de vlakverdeling doen zeer uitgebalanceerd aan. De enige versiering die Josip zich toestond waren de envelopjes boven de pilaren, en als toetje: twee zolders.

Bij de Kruittoren [40] betreden we voormalig koninklijk gebied. Op deze plek stond in de 14^e en 15^e eeuw het paleis van de Boheemse vorsten. Het enige bouwwerk dat nog is overgebleven uit die periode is de gotische kruittoren. De toren werd destijds gebruikt voor de opslag van grote hoeveelheden kruut. Geen prettige gedachte, zo'n explosief goedje naast je paleis.

De Kruittoren is verbonden met het schitterendste voorbeeld van Jugendstilbouwkunst in Praag. Het Obecní dum, het Representatiehuis [41], ook wel 'Repre' genoemd. Het is gebouwd tussen 1906 en 1911. De twee kunstenaars die we al eerder tegenkwamen hebben ook hieraan meegewerkt: Saloun en Mucha. Het Repre heeft een feestelijke voorzijde. Van boven naar beneden zien we de glazen koepel met daaronder waterval van versierselen. Het Repre heeft vijf zalen, waarvan twee op de begane grond. Links is het Kavárna, het café. De inrichting is Jugendstil in een rijke ingehouden vorm, alles harmonieert



stenen 'luchtbruggen' [42] in zijstraat van Na prikope

met elkaar: de lambrisering, de luchters, het plafond, de balkons en het meubilair. Meer Jugendstil is te zien in het restaurant in de kelder en het trappenhuis. Er zijn fraaie booggewelven, gouden ornamentjes, taferelen op tegeltjes - we willen maar zeggen: dit heet niet voor niets het Representatiehuis. Op de bovenverdieping zijn twee bijzonder fraai gedecoreerde concertzalen. Is er in Praag een concert van Mozart - de film Amadeus is in Praag opgenomen - kijk dan waar het uitgevoerd wordt.

Vanaf het Repre wandelen we rechts de Na prikope in. De gebouwen op nummer 18 en 20, aan de linkerkant hebben een fraaie schildering en mozaïek op de voorgevel. Sierlijk zijn de twee stenen 'luchtbruggen' [42] over het zijstraatje heen.

Dat kerken in Praag niet altijd barok hoeven te zijn, bewijst het Italiaanse La Chiesa della s. Croce [43] links op de hoek. Het interieur heeft reliëfs in gebroken wit tegen een witte achtergrond. Tegenover deze classicistische kerk staat het Myslbekgebouw [44] van glas en staal. Dit pand heeft twee voorkanten. De andere voorzijde komt uit op het pleintje waar het Huis met de zwarte Madonna ook aan staat. Het refereert daaraan met een architectonisch grapje: ook twee zolders.

Aan de rechterzijde van de straat, net voordat we links het Wenceslasplein op gaan, staan bij de ingang van nummer 390 vier Jugendstil beeldhouwwerken [45] die de gevel torsen. Let 'ns op de knieën.



Koruna [46] had niet misstaan in de filmstad van Batman

Het Wenceslasplein is in feite een boulevard, zo'n 700 meter lang. Dit was het plein waar in 1989 de burgers van Praag demonstreerden tegen de toenmalige regering. De roep om verandering kwam van onder andere Charta '77, de katholieke kerk en het later ontstane Burgerforum. De Fluwelen Revolutie eindigde ermee dat de toneelschrijver Václav Havel op 29 december 1989 tot president gekozen werd.

Op de noord-oosthoek van het plein staat het [Koruna \[46\]](#), gebouwd in 1914. Het draagt sporen van het kubisme, heeft wat Jugendstilinvloeden, maar kan verder op eigen benen staan. Het had niet misstaan in de filmstad van Batman. De toren van het Koruna met z'n lampenkroon - Koruna betekent kroon - moet eigenlijk 's avonds gezien worden.

Aan de rechterzijde staat één van de weinige huizen dat niet enkel Jugendstil versierd is, maar ook als Jugendstilpand is gebouwd: het [Peterkahujs \[47\]](#) uit 1899. De twee bronzen figuren, Adam en Eva met slang, vallen het meest op. Wat we zien is een doelmatige voorgevel, evenwichtig in drieën verdeeld.

Zo mogelijk het bekendste hotel van Praag staat aan de linkerzijde: [hotel Evropa \[48\]](#). Het werd in 1889 gebouwd en kreeg in 1904 zijn Jugendstil uiterlijk. Het carrouselachtig balkon geeft de entree een nostalgische grandeur. Bovenaan zien we drie vrouwen in gezelschap van een pauw, een typisch Jugendstilgevoel. Daaronder zien we allerlei versieringen



monument ter herinnering aan de Praagse Lente [50]

zoals een notenbalkkekwerkje, beeldhouwde bloemen en tressen. Maar meer dan van een fraaie buitenkant moet Evropa het hebben van het interieur. Het restaurant van het hotel is in een Jugendstilstijl uitgevoerd die zeer rijk en harmonieus te noemen is. De zaal heeft een bewerkte lambrisering van donker hout onderbroken door rijk gedecoreerde spiegels.

Tegenover dit hotel bevindt zich de ingang van [Lucerna \[49\]](#). Deze passage is interessant omdat hij wel aangepast is aan deze tijd, maar ook nog veel ouds verborgen houdt. Vanaf de oude trappartij is het kunstwerk van David Cerny uit 1999 niet over het hoofd te zien. Het stelt de Heilige Václav voor, gezeten op z'n paard. Alleen, hij zit er op als een soort Dik Trom. Het is een grappige verwijzing naar het monument van Václav, dat we zo meteen zien. Lucerna verlaten we via de uitgang aan de Stepánská. Terug naar het Wenceslasplein en naar rechts.

Vlak voor het standbeeld van Wenceslas, is er een perkje dat herinnert aan de Praagse Lente van 1968. De Tsjechen en Slowaken hadden toen hun hoop gezet op 'het socialisme met een menselijk gezicht'. Maar de hervormingsgezinde partijvoorzitter, Alexander Dubcek, werd aan de kant gezet. De touwtjes werden vanuit Moskou weer strakker aangetrokken. Dat leverde het beklemmende beeld op van tanks van het Warschaupact in de binnenstad van Praag, omringd door geweldloze Tsjechen. Het einde van de hervormingen was voor de student [Jan Palach \[50\]](#) de reden om zichzelf uit protest op



de heilige Wenceslas [51] te paard

16 januari 1969 in brand te steken.

Karel IV wordt veel geëerd in Praag, stichtte de universiteit, bracht de stad tot bloei, maar hij zal altijd vier eeuwen achter blijven lopen op z'n voorganger, de schutspatroon van Tsjechië Svaty Václave [51], de heilige Wenceslas. Hij stond aan de basis van het land, aan de basis van de Tsjechen zelf. Hij is vermoord door zijn broer in 929 en daarna heilig verklaard.

Het neorenaissance gebouw dat het plein afsluit is het Nationaal Museum [52]. Te bereiken via de metrotunnel. Het gebouw stamt uit het einde van de 19^e eeuw en biedt onderdak aan vele verzamelingen die betrekking hebben op de geschiedenis en folklore, de cultuur en de wetenschap van het land. Van het gebouw zelf is de koepel erg de moeite waard. Binnen biedt de hoge hal een grootse entree.

Vanaf het Nationaal Museum is er de mogelijkheid om de drukke verkeersader - via het parkje - naar links te volgen die uitkomt bij het Jugendstilbouwwerk het Centraal Station [53]. De koepel en de versiering van het grote maar enigszins beroete monument zijn van de hand van Josef Fanta. Vanaf dit punt is er de mogelijkheid om de metro te nemen.

EINDE



interieur van het Nationaal Museum [52]

De Tsjechische benamingen, zie ook kaart op middenblad:

- | | |
|--|----------------------------------|
| 1. Malostranská | 27. Kostel sv. Frantiska |
| 2. Staré zámecké schody | 28. Kostel sv. Salvátora |
| 3. Cerná vez | 29. Klementinum |
| 4. Purkrabství | 30. Clam Gallas palác |
| 5. Zlatá ulická | 31. Firmy V.J. Rott |
| 6. Bazilika svatého Jirí | 32. U Minuty |
| 7. Katedrála sv. Víta | 33. Staromestská radnice |
| 8. Sary královsky palác | 34. Kostel svatého Mikuláše |
| 9. Arcibiskupsky palác | 35. Pomník Jana Husa |
| 10. Schwarzenbersky palác | 36. Storchuv dum |
| 11. Morovy sloup se sochou P. Marie | 37. Chrám Panny Marie pøed Tynem |
| 12. Toscansky palác | 38. Kostel sv. Jakuba |
| 13. Martinický palác | 39. Dum u černé Matky Boží |
| 14. Kostel sv. Jana Nepomuckého | 40. Prasná brána |
| 15. Loreta | 41. Obecní Dùm |
| 16. Cernínsky palác | 42. Kamenné vzdusné mosty |
| 17. Strahovský klášter | 43. Kostel sv. Kríže |
| 18. Schody | 44. pasáz Myslbek |
| 19. Hladová zed' | 45. Skulptury v stylu Jugendstil |
| 20. Petrinská rozhledna | 46. Koruna |
| 21. Lobkovický palác | 47. Peterka dum |
| 22. Chrám sv. Mikuláše | 48. Hotel Evropa |
| 23. Valdštejnský palác | 49. Lucerna |
| 24. U sovových mlynu | 50. Památník Jana Palacha |
| 25. Zed' Johna Lennona s grafitovými malbami | 51. Pomník svaty Václave |
| 26. Karluv most | 52. Národní muzeum |
| | 53. Hlavní nádraží |

Praag, 'de Gouden Mijl'

Deze wandeling doorkruist vier stadsdelen van de Tsjechische hoofdstad: de Burchtwijk (Hradcany), de Kleine Zijde (Malá Strana), de Oude stad (Staré Mesto) en de Nieuwe Stad (Nové Mesto). Een groot gedeelte van de wandeling is gebaseerd op de zogeheten Koningsroute van de vroegere Boheemse vorsten. Zij regeerden vanuit de Praagse Burcht (Prazsky Hrad) maar resideerden in de Oude stad, in het nu verdwenen Koningshof. We volgen hun middeleeuwse 'gouden' sporen maar zien onderweg ook vele moderne invloeden.

Omdat kunststromingen en hun stijlkenmerken niet altijd even makkelijk te herkennen zijn, is bij dit wandelgidsje een 'Stijlwijzer der Praagse Bouwkunst' als losse bijlage bijgevoegd.

Prettige wandeling!

belangrijke telefoonnummers:

politie - 158 of 21 21

brandweer - 150

ambulance - 155

Nederlandse ambassade - (00420) 2 2431 2190

Belgische ambassade - (00420) 2 5753 3525

ANWB alarmcentrale - 0031 (0) 70 314 14 14

Touring alarmcentrale - 0032 (0) 2 233 2345